

La lingvo de kolibroj

TEKSTO: CHATGPT • PETO: JOANNE JOHNS (MELBURNO)

Rimarku: Ni ne korektis la tekston de ĉi tiu artikolo, verkita per artefarita intelekto, por montri kia ĝi estas. Vidu la kritikon kaj rekomendojn en la sekva artikolo.

Kolibroj, konataj pro siaj brilaj plumoj kaj rapidaj flugilbatoj, posedas ankaŭ unikan kaj ofte pretervidatan komunikadformon – ilian lingvon. Ĉi tiu lingvo ne nur konsistas el la melodiemaj pepoj kaj tviteroj tipaj por birdoj, sed ĝi ampleksas sofistikan sistemon de sonoj, korpmoveoj kaj koloraj montradoj, faciligante interagojn ene de ilia specio kaj kun ilia medio.

Ĉe la kerno de kolibra komunikado estas ilia voĉigo. Kontraŭe al populara kredo, kolibroj faras sonojn preter la zumo de siaj flugiloj. Ĉi tiuj sonoj inkluzivas diversajn ĉirpojn, zumojn kaj aliajn voĉigojn, kiuj transdonas malsamajn mesaĝojn. Ekzemple, la “persekutvoko” – laŭta, ripetema ĉirpado – ofte uzatas dum

agresaj renkontoj, avertante entrudulojn aŭ konkurantajn masklojn resti for de ilia teritorio aŭ paro. Aliflanke, pli mildaj ĉirpoj kaj tviterado povas servi en kortumado, helpante masklon allogi inon aŭ komuniki dum pariĝaj ritoj.

Interese, la frekvenco kaj tonalto de ĉi tiuj sonoj estas agorditaj al la specifaj aŭdkapabloj de kolibroj. Iliaj altfrekvenciaj voĉigoj estas preter la gamo de multaj predantoj, provizante sekuran kanalon por komunikado. Krome, ĉi tiuj sonoj povas varii inter specioj, permesante specif-specian komunikadon, gravan en areoj, kie multaj kolibraĵaj specioj kunekzistas.

Korplingvo ankaŭ ludas gravan rolon

Daŭras >

Kolibro (artefarita bildo)

en kolibra komunikado. Ĉi tiuj malgrandaj birdoj uzas serion da gestoj kaj posturoj por transdoni mesaĝojn. Ofte vidata montrado estas la “navetdanco”, farita de maskloj por allogi inojn. Ĉi tiu kompleksa danco inkluzivas rapidajn antaŭen-kaj-revenajn movojn, kombinitajn kun montradoj de brile koloraj plumoj. La brilantaj gorĝoplumoj de masklaj kolibroj, kiuj povas ŝanĝi koloron laŭ la angulo de lumo, estas aparte uzataj en ĉi tiuj montradoj por allogi parojn aŭ intimidigi rivalojn.

La zumado de iliaj flugiloj, ofte pensata kiel simpla flankprodukto de ilia rapida flugo, ankaŭ kontribuas al ilia lingvo. La frekvenco kaj tono de la zumo povas ŝanĝiĝi bazita sur la rapido kaj padrono de flugilbatoj, eble komunikante malsamajn emociojn aŭ intencojn. Agititaj aŭ ekscititaj kolibroj povas bati siajn flugilojn pli rapide, produktante pli altan zumon, kiu povus servi kiel averto al aliaj.

Kolibroj ankaŭ komunikas tra sia interagado kun la medio. Ekzemple, ilia elekto de nestumaj lokoj, nutradaj kutimoj kaj migradvojoj ne estas hazardaj, sed estas bazitaj sur kompleksaj decidprocezoj influataj de mediaciaj signaloj kaj interspecia komunikado. Ĉi tiuj elektoj povas komuniki teritoriajn postulojn aŭ indiki la ĉeeston de rimedoj al aliaj kolibroj.

La lingvo de kolibroj, do, estas plurflanka sistemo ampleksanta voĉigojn, korpmoveojn kaj interagojn kun la medio. Ĉi tiu lingvo ne estas nur komunikilo, sed ankaŭ ilo por supervivo, helpante en pariĝado, nutrado kaj teritoria defendo. Dum esplorado daŭre malkovras la kompleksecojn de kolibra komunikado, ni akiras pli profundan aprezon por ĉi tiuj mirindaj kreitaĵoj kaj la kompleksaj manieroj, kiujn ili interagas kun la mondo ĉirkaŭ ili.

ANGLE

Hummingbirds, renowned for their vibrant plumage and rapid wingbeats, also possess a unique and often overlooked form of communication – their language. This language is not just confined to the melodious chirps and tweets typical of birds but extends to a sophisticated system of sounds, body movements, and color displays, facilitating interactions within their species and with their environment.

At the core of hummingbird communication is their vocalization. Contrary to popular belief, hummingbirds do make sounds beyond the hum of their wings. These sounds include a variety of chirps, buzzes, and other vocalizations that convey different messages. For instance, the ‘chase call’ – a loud, repetitive chirping – is often used during aggressive encounters, warning intruders or competing males to stay away from their territory or mate. On the other hand, softer chirps and twittering may serve in courtship, helping a male attract a female or communicate during mating rituals.

Interestingly, the frequency and pitch of these sounds are tuned to the specific hearing abilities of hummingbirds. Their high-frequency vocalizations are beyond the range of many predators, providing a safe channel for communication. Additionally, these sounds can vary between species, allowing for species-specific communication, vital in areas where multiple hummingbird species coexist.

Body language also plays a critical role in hummingbird communication. These tiny birds use a series of gestures and postures to convey messages. A common display is the ‘shuttle dance’, performed by males to attract females. This intricate dance involves rapid back-and-forth movements, combined with flashes of brightly colored feathers. The dazzling throat feathers of male hummingbirds, which can change color with the angle of light, are particularly used in these displays to attract mates or intimidate rivals.

The humming of their wings, often thought to be a mere byproduct of their rapid flight, also contributes to their language. The frequency and tone of the hum can change based on the speed and pattern of wingbeats, potentially conveying different emotions or intentions. Agitated or excited hummingbirds may beat their wings faster, producing a higher-pitched hum, which could serve as a warning to others.

Hummingbirds also communicate through their interaction with the environment. For instance, their choice of nesting sites, feeding patterns, and migration routes are not random but are based on complex decision-making processes influenced by environmental cues and inter-species communication. These

choices can communicate territorial claims or indicate the presence of resources to other hummingbirds.

The language of hummingbirds, thus, is a multifaceted system encompassing vocalizations, body movements, and interactions with the environment. This language is not just a means of communication but also a tool for survival, aiding in mating, feeding, and territorial defense. As research continues to unveil the complexities of hummingbird communication, we gain a deeper appreciation for these remarkable creatures and the intricate ways in which they interact with the world around them. 📖

Kritiko pri 'La lingvo de kolibroj'

DONALD ROGERS (WELLINGTON, NOV-ZELANDO)

Jen tekstoj generitaj de ChatGPT, kiu estas Larĝa Lingva Modelo (babilroboto uzanta artefaritan intelekton). Estas du tekstoj: angla kaj Esperanta. La Esperanta teksto estas iom angleca, do mi supozas, ke ChatGPT generis la anglan version kaj tradukis ĝin al Esperanto. Kiam mi provlegis ĝin, mi certe volis korekti ĝin, sed redakti ĝin sen komenti kaj prezenti ĝin en ESK kiel ordinara artikolo, ne estus juste, konsidere, ke ĝi estas produkto de ChatGPT, ne de esperantisto. Tial mi decidis studi la tekstojn, precipe la esperantan version.

Eraroj

La programo eraris en kelkaj lokoj, eĉ pri sufiĉe oftaj esprimoj:

- "altfrekvenciaj" estu "altfrekvencaj"
- "melodious" ne estas "melodiemaj" sed "melodiaj"
- "repetitive" estu "ripeta" aŭ "ripetanta"
- "mate", ĉi tie signifas "parulo" (ano el paro); "paro" estas duopo

- "species-specific" estu "speciospecifa"
- "back and forth" estu "tien kaj reen"

Falsaj amikoj

ChatGPT elektis iujn malĝustajn eblojn el iuj falsaj amikoj.

- "s sofistika" estas mistraduko de "sophisticated", kiu ĉi tie havas la sencon "evoluinta" aŭ "kompleksa".
- "different" en "different messages" kaj "different emotions or intention", kutime estas "diversaj".
- "chase call" ŝajne estas fakesprimo de ornitologoj, kaj signifas "forpela voĉo".
- "courtship" pri homoj estas "amindumado", sed pri birdoj ĝi povas esti "pariĝo".
- "display" estas tikla vorto, kaj havas diversajn nuancojn. Vidu en PIV. Por traduko de "system of sounds, body movements, and colour displays", taŭgas "sistemo de sonoj, korpesprimoj kaj elmontrado de siaj koloroj".

Daŭras >

- *"body language"* estas "korpesprimo".
- *"posture"* estas "starmaniero" aŭ, pli bone ĉi tie, simple "pozo". Ŝajnas ke ChatGPT inventis vorton bazitan sur la angla vorto.
- *"intimidate"* estas "timigi"; ChatGPT inventis vorton bazitan sur la angla vorto.
- *"think"* povas esti "pensi", "kredi", "opinii", "konsideri". Sed por *"often thought to be a mere byproduct"*, oni povas diri "kiun oni ofte supozas nura flanka produkto".

Enhavo

Oni povus kritiki la enhavon de la artikolo. Ĝi ne menciis la sirinkson, la voĉorganon de birdoj, aŭ la rolon de la kolibra cerbo en komunikado. Mi ne scias precize kion Joanne petis al ChatGPT, do mi ne komentos plu pri tio.

Konkludo

La tekstoj de ChatGPT estas interesaj, ĉar ni povas vidi kiel malfacile estas traduki teknikan tekston anglan en

Esperanton. Kvankam la tradukaĵo estas sintakse tre bona, ekzemple, la akuzativoj estas ĝustaj, aliflanke iuj vortelektaj estas ne taŭgaj, la programo inventis iujn vortojn bezonatajn sed mankantajn al si.

Supozeble, ChatGPT kapablas lerni per interagoj kun uzantoj. Stephen Hughes diris: "Estas tiu kapablo lerni kiu plibonigos la funkciadon de AI-oj, kaj igi ilin elstari el iom limigitaj komputilhelpataj (diagnozaĵ) algoritmoj."

Ĉi tiu takso montras la malfacilaĵojn traduki en lingvon (Esperanto) kiu havas relative malgrandan literaturon en la interreto. Por ke Larĝa Lingva Modelo sukcesu, ĝi bezonas vastan kvanton da Esperanta teksto, ne nur pri movadaj aferoj, sed pri kolibroj, aliaj birdoj, aliaj organismoj, pri ĉio. Do ni verku plu! 🐦

Referencoj

eo.wikipedia.org/wiki/ChatGPT

en.wikipedia.org/wiki/Hummingbird

theconversation.com/how-good-is-chatgpt-at-diagnosing-disease-a-doctor-puts-it-through-its-paces-203281

